

ΙΑΤΡΙΚΗ.— **Ἡ σχετικότης τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου καὶ ἡ θεραπευτικὴ σκέψις**, «*Nῶν δὲ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ τὰ μὲν εἶναι μακρόβια τὰ δὲ βραχύβια θεωρητέον*» (Ἀριστοτέλους, *Μικρὰ Φυσικὰ 465a 1*), ὑπὸ **Σ. Ν. Μουλοπούλου** *. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Γεωργίου Μερικα.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἐκ τῶν δυσχερεστέρων ἐννοιῶν, τὰς ὁποίας δύναται νὰ συλλάβῃ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ ἐννοία τοῦ χρόνου. Ἡ Ἱατρικὴ ὑφίσταται συχνὰ τὰς συνεπείας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Νέοι, ἄπειροι, ἀκούμενοι ἱατροὶ ἐρευνοῦν τὰ συμπτώματα τοῦ ἀρρώστου ὡς πρὸς τὸ εἶδος, τὴν ἐντόπισιν, τὴν ἔντασιν, τὴν ἐπέκτασιν, τὰ συνφδὰ στοιχεῖα, τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως, τὸν χαρακτηῖρα ἴσως, ἀλλὰ σπανίως ὡς πρὸς τὰ χρονικὰ χαρακτηριστικά, τὸν χρόνον ἐνάρξεως, τὴν ὀλικὴν χρονικὴν διάρκειαν, τὴν διάρκειαν ὑφέσεως ἢ διακοπῆς, τὸν χρόνον ἐπανεμφανίσεως, τὸν χρόνον λήξεως, τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου ἐνάρξεως ἢ λήξεως κ.λ.π.

Τὸ φαινόμενον δὲν εἶναι τυχαῖον. Ἀνάγεται εἰς τὴν μείζονα ἀδυναμίαν συλλήψεως τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου, εἰς τὴν δυσχέριαν ἐκτιμήσεως τῆς χρονικῆς τοποθετήσεως «στιγμῶν» ἢ τῆς χρονικῆς διαρκείας μιᾶς περιόδου καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι τὰ χρονικὰ μεγέθη κρίνομεν καὶ ἐκτιμῶμεν συναρτήσει ἄλλων παραμέτρων, ἧτοι ἐμφανίσεως ὠρισμένων ἀξιωματικῶν γεγονότων, τῆς διαρκείας ἄλλων γνωστοτέρων συμβαμάτων κ.ο.κ. Ἐνίοτε μάλιστα, ὁ χρονικὸς χαρακτηρισμὸς ἐνὸς συμπτώματος καθορίζεται ὑπὸ τῶν πλησιεστέρων, ἀπὸ πλευρᾶς χρονικῶν χαρακτηριστικῶν, συμβαμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποδίδουν τὴν ἀκριβῆ χρονικὴν διάστασιν τοῦ μελετωμένου, ὡς μὴ συμπίπτοντα ἢ ὡς ἐκλαμβανόμενα καὶ ἐκεῖνα ἐσφαλμένως ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν τοποθέτησιν ἢ διάρκειαν. Συνδυάζουν, ὡς γνωστόν, οἱ ἄρρωστοὶ τὴν ἔναρξιν ἢ τὴν ἔξαρσιν τῶν συμπτωμάτων τῶν πρὸς ἡμερομηνίας ἐορτῶν, φυσικῶν φαινομένων, ταξιδίων, εὐτυχῶν ἢ ἀτυχῶν γεγονότων. Τοῦτο, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ εἰς ἀπομνημονευτικὸς μηχανισμὸς τοῦ χρόνου, ὑποδηλῶν καθ' ἑαυτὸν τὴν σχετικότητα τῆς ἐννοίας τοῦ ἀντιληπτοῦ στοιχείου.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμε πρὸς στιγμὴν, ὅτι συσχετίζοντες τὸν χρόνον πρὸς ἄλλα «αἰσθητά», εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ «ἀπολυτοποιήσωμεν» τὴν ἐννοιάν του κατὰ τὴν Νευτώνειον ἄποψιν, ὅπως λ.χ. μετὰ τὴν χρῆσιν μετρητικῶν μηχανῶν, παραμένει πάντοτε τὸ ἐρώτημα, ἂν τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν ὡς μέτρον συγκρίσεως εἶναι «ἀληθῆ» ἢ ἀκόμη ποίαν σημασίαν διὰ τὴν ὑφ' ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν ἀντίληψιν τοῦ χρόνου ἔχει ὁ οὕτω αὐθαιρέτως τυποποιηθεὶς χαρακτηρισμὸς του.

* S. D. MOULOPOULOS, **The therapeutic attitude in relation to time of appearance and development of a disease process.**

Εἰς τὰς ἀπορίας αὐτὰς ἔρχονται νὰ προστεθοῦν στοιχεῖα ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Καθ' ὠρισμένας συγχρόνους ἀπόψεις, ὁ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον μετρούμενος χρόνος δὲν ἀποτελεῖ ἀμετάβλητον χαρακτηριστικὴν ἀλλὰ σχετικὴν, δυναμένην νὰ μεταβληθῇ ἐν συναρτήσει πρὸς ἄλλην παράμετρον ἢ πρὸς ἄλλας συνθήκας, ὑφ' ἃς γίνεται ἡ παρατήρησις.

Οὕτω ὑποστηρίζεται καὶ κατ' ἀπλουστευμένην διατύπωσιν, ὅτι αἱ διαστάσεις τοῦ χρόνου ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς ταχύτητος, ἥτοι ἀυξανομένης τῆς ταχύτητος καὶ προσεγγιζούσης τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, «ἐπιβραδύνεται» ὁ χρόνος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ὑπὸ ἄλλην ταχύτητα κινούμενα ἀντικείμενα.

Ἐπι περαιτέρω, ὠρισμένοι φυσικοὶ (Feynman), ἀντιμετωπίζουν τὸ ἐνδεχόμενον ἀναστροφῆς πορείας γεγονότων εἰς τὸν χρόνον, ὡς ἂν θεωρήσῃ τις τὰ ἀντισωματίδια τῆς ὕλης, ὡς σωματίδια βαίνοντα ἀντιθέτως ὡς πρὸς τὸν χρόνον.

Ἐπομένως, καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελέ τις δεχθῆ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἔννοιαν τοῦ χρόνου μίαν πλατωνικὴν εἰδοποιὸν διαφορὰν, ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, κατὰ τὰ αἰσθητὰ καὶ τὰ νοητὰ, ἡ διάστασις τοῦ χρόνου εἶναι ἀμφίβολον ἂν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐνιαία καὶ σταθερά, κατὰ πολὺπλευρον θεώρησιν.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος βασιζομένων ἀπόψεων, ἡ κοινὴ ἀνθρωπίνῃ ἀντίληψις θίγει συχνάκις τὴν ἔννοιαν τῆς σχετικότητος τοῦ χρόνου. Ἐκφράσεις, ὅπως «γρήγορα πέρασαν τὰ χρόνια» ἢ «δὲν περνάει ἡ ὥρα» εἶναι καθημεριναί. Διαστήματα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως εἶναι τὸ τῆς δευτέρας δεκαετίας τῆς ζωῆς, παραμένουν συνήθως εἰς τὴν μνήμην ὡς μακροτέρας διαρκείας ἀφ' ὅτι μεταγενέστεραι δεκαετίαι, αἱ ὁποῖαι βραχεῖαν χρονικὴν κατέχουν θέσιν. Ἡ πρώτη φαίνεται μακροτέρα λόγῳ τῆς πρώτης ἐγχαράξεως εἰς τὸν «νοῦν», τῆς πληθύος, τῆς σημασίας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν διατρεξάντων κατὰ αὐτὴν γεγονότων, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ καὶ ἰδίως αἱ ὀψιμώτεραι φαίνονται βραχεῖαι, διότι πλὴν ἄλλων αἰτίων ἡ ὁμοιότης τῶν ἐπαναληπτικῶς συμβαινόντων μειώνει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν δυνατότητα συγκρατήσεως.

Ὁρισμένοι φιλόσοφοι ἔφθασαν μάλιστα νὰ συζητοῦν τὴν πιθανότητα ὑπάρξεως περιόδου «ἀμεταβλήτου χρόνου», δηλαδὴ περιόδου καθ' ἣν ὁ χρόνος θὰ παύσῃ νὰ προχωρῇ (Shoe maker)¹. Θεωροῦν τουτέστιν, ὅτι ἐὰν εἰς μίαν στιγμὴν, δι' ὠρισμένην περιοχὴν τοῦ σύμπαντος, ἔπαυεν οἰονδήποτε «γίγνεσθαι», ὁ χρόνος, ὡς πρὸς τὴν περιοχὴν αὐτὴν, θὰ περιήρχετο εἰς στάσιν.

Προκειμένου περὶ νοσηρῶν φαινομένων παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ξενίζει πολλάκις ἡ διάφορος ταχύτης ἐξελίξεως τῶν διαφόρων παθολογικῶν ἐξεργασιῶν. Ἀπο-

1. J. P h i l o s, 66 : 363 - 381, 1969.

τέλεσμα ταύτης είναι ή εις διαφορώτατον χρόνον εμφάνισης νόσων, όφειλομένων εις χρονίας έπεξεργασίας ή ή εις ποικίλλοντα χρόνον εξέλιξης εμφανισθείσης νοσηράς έπεξεργασίας. Ούτω, έν έμφραγμα τοῦ μυοκαρδίου, ώς άδρά κλινική εκδήλωσις μιās φάσεως τής στεφανιαίας νόσου, εμφανίζεται εις έν άτομον 30 ετών και εις άλλο εις ηλικίαν 85 ετών.

Βεβαίως τὸ φαινόμενον έρμηνεύεται κλασικῶς εκ τής ύπάρξεως παραγόντων, γενετικῶς προκαθορισμένων ή επιδρώντων μεθυστέρως, τών καλουμένων νοσογόνων ή προδιαθεσικῶν και προληπτικῶν ή αντιπροδιαθεσικῶν. Ἡ μεταξύ τών δύο κατηγοριῶν σχέσις ρυθμίζει τὸν «χρόνον» τής εμφάνισεως τής νόσου, ή τήν ταχύτητα τής εξέλιξεως ή και άμφοτέρω. Ὡς πρὸς τοὺς δύο πάσχοντας όμως, ύπάρχει κοινὸν σημεῖον, ήτοι ότι πάσχουν εκ τής ίδιας νόσου, ότι ύφίστανται σημαντικὸν κίνδυνον θανάτου εκ ταύτης, ότι δηλαδή ένδεχομένως πλησιάζουν άμφοτέροι τὸν χρόνον λήξεως τής ζωής των. Ὁ κατά τήν παραδεδεγμένην συγκριτικὴν μεθοδολογίαν μετρηθείς χρόνος τών 30 και 85 ετών, άποτελεῖ δι' άμφοτέρους τότε τήν διάρκειαν μιās ζωής ή τὸν χρόνον ολοκληρώσεως εις επικίνδυνα διὰ τήν ζωήν επίπεδα μιās εξεργασίας, τής άθηρωματώσεως ήτοι τής στεφανιαίας άρτηρίας.

Ἡ «Ἱατρικὴ» ηλικία ένὸς ατόμου άπετέλεσε συχνὰ τὸ αντικείμενον σχολίων, ίδια υπό γηριάτρων. Ἡ όστικὴ ηλικία ή ή ψυχικὴ ηλικία πασχόντων παιδων άποτελοῦν άλλα παραδείγματα άναγνωρίσεως διαφορετικοῦ χρονικοῦ στοιχείου άπό τὸ κλασικῶς μετρούμενον.

Ἡ έννοια τής σχετικότητας όμως έν τῇ εκτιμήσει τοῦ χρόνου, ώς εξέτέθη άνωτέρω διὰ βραχέων, θὰ ήδύνατο ίσως νὰ μεταφερθῇ εις τήν θεραπευτικὴν σκέψιν υπό τήν εξῆς μορφήν.

Ἄν θεωρήσωμεν, ότι ή επί δύο άρρώστων συμβολή X_1 και X_2 αριθμοῦ νοσογόνων και v_1 και v_2 αριθμοῦ αντιπροδιαθεσικῶν παραγόντων, προκαλεῖ τήν α νόσον εις ψ και ω ηλικίας, ή «νοσολογικὴ ηλικία» τών δύο άρρώστων, τουλάχιστον ώς πρὸς τήν συγκεκριμένην έπεξεργασίαν θὰ ύπετίθετο ή αὐτή.

Ἄθροίζων λοιπόν τις άλγεβρικῶς τήν χρονικὴν επίπτωσιν, επί τήν ηλικίαν εκδηλώσεως τής νόσου, τών χ και ν παραγόντων θὰ ήδύνατο νὰ προσδιορίση τήν νοσολογικὴν ηλικίαν τοῦ ατόμου. Ἐπηρεάζων δέ έν συνεχείᾳ τινὰς τών παραγόντων τούτων θὰ ήτο δυνατόν νὰ μεταβάλη τήν νοσολογικὴν ηλικίαν, εκτιμῶν οὔτω ποσοτικῶς τήν σημασίαν τής θεραπευτικῆς του παρεμβάσεως.

Ἦδη ύπάρχουν στοιχεῖα, καθ' α ὁ επηρεασμὸς τών νοσογόνων παραγόντων ηὔξησε τήν επιβίωσιν τών πασχόντων εξ άθηρωματικῶν παθήσεων κατά 25 %

έντος μιᾶς δεκαετίας², ὅτι ἡ ἀποφυγὴ καπνίσματος ἑνὸς σιγαρέτου αὐξάνει τὴν ζωὴν κατὰ 12' ἢ ἡ μὴ χρῆσις ἑνὸς πώματος μετὰ γλυκαντικῶν ὑγρῶν κατὰ ὀλίγα δευτερόλεπτα.

Ἡ ἐπὶ ἑνὸς ἐκάστου ἀτόμου διατύπωσις, δηλαδὴ ἡ δυνατότης συγκεκριμένης μεταβολῆς τῆς νοσολογικῆς ἡλικίας του ἐπὶ τὸ εὐνοϊκότερον δὲν θὰ ἀπετέλει μόνον φραστικὸν εὔρημα, εὐχερέστερον συνειδητοποιούμενον καὶ ἐπηρεάζον τὸν ἄρρωστον εἰς τὴν συμμόρφωσιν πρὸς ἐπαχθεῖς στερεῖσεις ἢ προσπαθείας. Θὰ προσέφερε εἰς τὴν Θεραπευτικὴν τρόπον ποσοτικῆς ἀξιολογήσεως τῶν προσπαθειῶν καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων. Ἴσως δέ, θὰ ἦτο ὀρθότερα μέθοδος ἐκτιμήσεως τοῦ χρονικοῦ στοιχείου, τοῦ ὁποίου ἡ σχετικότης πρὸς τόσον σημαντικὸν σύμβαμα ὡς ἡ νόσος εἶναι προφανής, ἂν κριτήριον ἐκτιμήσεώς του ληφθῆ ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ἑνὸς ἀτόμου.

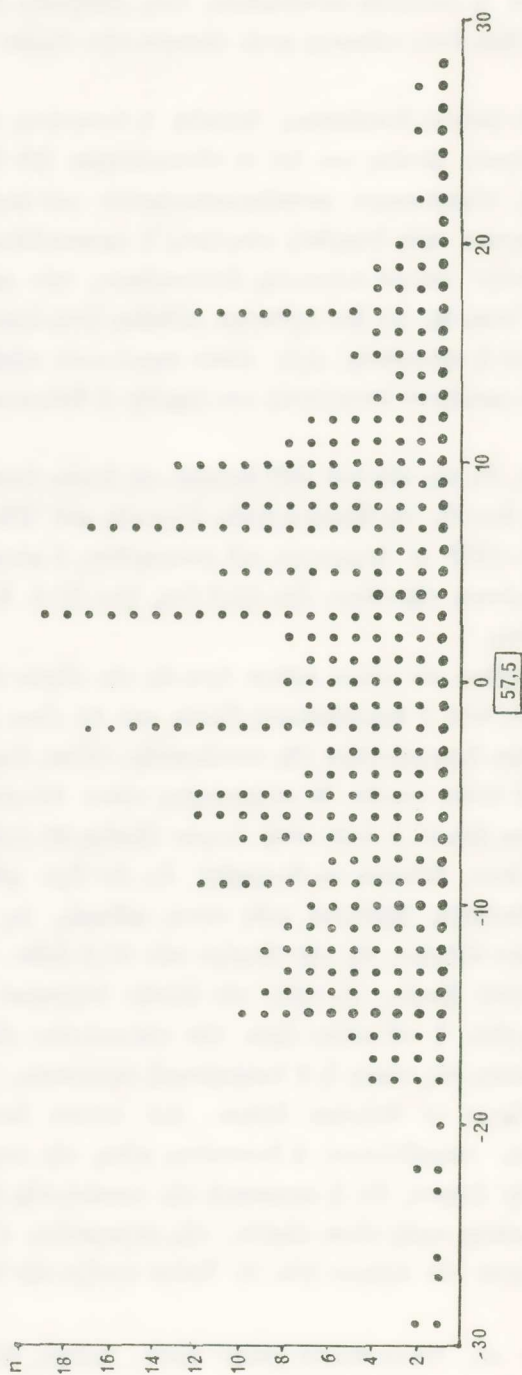
Θεωρήσωμεν λοιπόν, ὅτι εἰς σύνολον 400 ἀτόμων τὰ ὁποῖα ἐνοσηλεύθησαν εἰς τὴν μονάδα ἐντατικῆς ἀγωγῆς τῆς Θεραπευτικῆς Κλινικῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ 1974 - 1979 δι' ἔμφραγμα τοῦ μυοκαρδίου, ὁ μέσος ὄρος τῆς ἡλικίας τῆς πρώτης ἐκδηλώσεως τῆς νόσου ἦτο 58,9 ἔτη, ἦτοι 57.5 διὰ τοὺς ἄρρενας καὶ 65 διὰ τὰς θήλειες.

Ἄν λάβωμεν ἀνθαιρέτως τὸν μέσον τοῦτον ὄρον ὡς τὴν ἀδρὰν νοσολογικὴν ἡλικίαν, ὅλων τῶν ἀτόμων, τότε ἡ ἡμερολογιακὴ ἡλικία των θὰ εἶναι ἴση ἢ κατὰ ἓνα ἀριθμὸν ἐτῶν μικρότερα ἢ μεγαλύτερα τῆς νοσολογικῆς. Οὕτω, ἄτομον ἄρρεν, ἡμερολογιακῆς ἡλικίας 40 ἐτῶν, νοσοῦν ἐκ στεφανιαίας νόσου δύναται νὰ θεωρηθῆ νοσολογικῶς ὅτι εἶναι ἤδη 57,5 ἐτῶν, ἐνῶ ἄτομον ἡλικίας 80 ἐτῶν, μὴ ἔχον νοσήσει ἐκ στεφανιαίας νόσου, δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὅτι δὲν ἔχει φθάσει εἰσέτι νοσολογικῶς, ἦτοι ἀπὸ ἀπόψεως ἐξελίξεως μιᾶς νόσου φθορᾶς, ὡς ἡ ἀρτηριοσκληρυνσις τῶν στεφανιαίων ἀγγείων, εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 57,5 ἐτῶν.

Βεβαίως ἡ νοσολογικὴ ἡλικία, ὡς πρὸς τὴν ὀλικὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς, δυνατὸν νὰ μὴν εἶναι ἀκριβῶς ἢ τοῦ μέσου ὄρου τῶν νοσησάντων ὡς ἀνωτέρω, ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἔκτασις τῆς νόσου ἢ ἡ διαφορετικὴ πρόγνωσις, τὴν ὁποίαν ἐξ ἄλλων λόγων ἐμφανίζουν τὰ διάφορα ἄτομα. Διὰ λόγους ὅμως πρώτης προσεγγίσεως τοῦ θέματος, παραβλέπεται ἡ δυνατότης αὕτη τῆς παρεκκλίσεως.

Εἶναι ἐνδιαφέρον ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ἡ κατανομὴ τῆς νοσολογικῆς ἡλικίας τῶν ἀτόμων, ἐκατέρωθεν τῆς μέσης τιμῆς εἶναι εὐρεῖα, τῆς εἰκοσαετίας 47 - 67 ἐτῶν περικλειούσης μόνον τὸ ἥμισυ τῶν ἀτόμων (εἰκ. 1). Τοῦτο τονίζει τὴν ὑπάρχουσαν

2. S t a m I e r et al., Trans World Congr. Card., Tokyo, 1978.

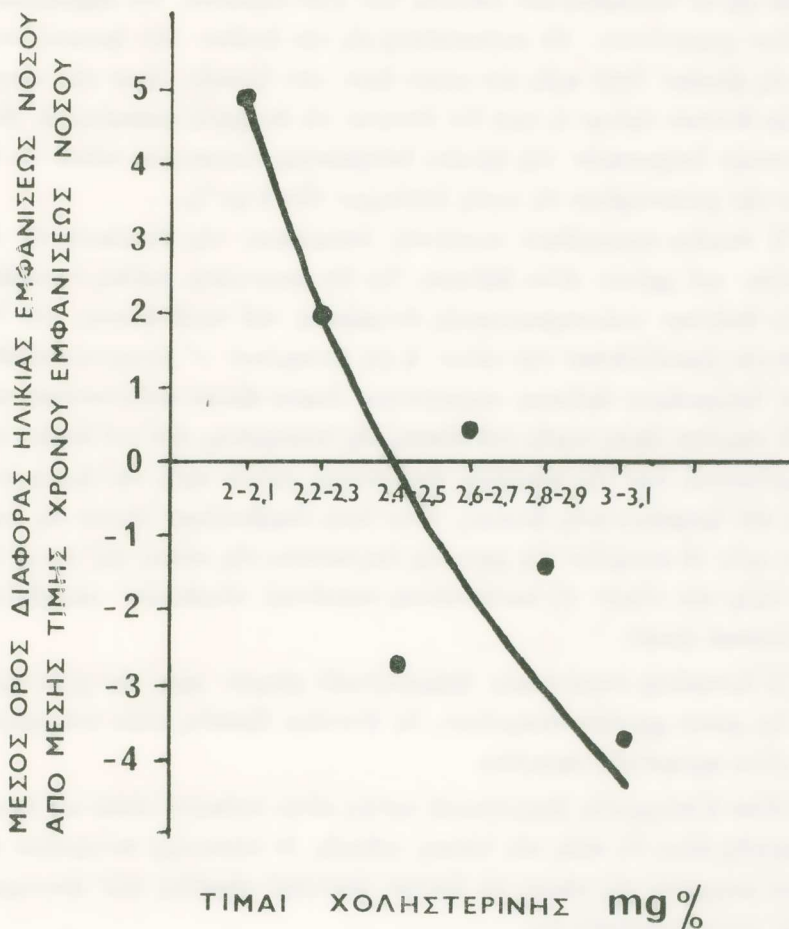

ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΑΠΟ ΜΕΣΗ ΗΛΙΚΙΑΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑΣ ΝΟΣΟΥ ΕΠΙ ΑΡΡΕΝΩΝ

Ειχ. 1.

διαφορὰν χρονικῆς ἐξελιξέως μεταξὺ τῶν νοσούντων ἐκ μιᾶς νόσου φθορᾶς, ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἴσως πολλῶν παραμέτρων.

Ἐὰν λοιπὸν συσχετισθῇ τῶρα ἕκαστος τῶν παραγόντων τῆς νόσου πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξὺ νοσολογικῆς καὶ ἡμερολογιακῆς ἡλικίας, δεικνύεται ἡ πι-

Εἰκ. 2.

θανὴ σημασία του, ὡς πρὸς τὸν ποσοτικὸν ἐπηρεασμὸν τῆς νοσολογικῆς ἡλικίας τοῦ ἀτόμου.

Παράδειγμα ἔστω ἡ κατανομὴ τῶν τιμῶν τῆς χοληστερίνης τοῦ ὁροῦ τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν διαφόρων νοσολογικῶν ἡλικιῶν. Οὕτω ἡ δμάς, ἡ ἔχουσα τιμὰς κάτω τοῦ 2,10 gr % παρουσιάζει τὴν νόσον κατὰ μέσον ὄρον 5 ἔτη βραδύτερον

τῆς μέσης ἡλικίας ἐμφανίσεώς της, ἐνῶ ἡ ἔχουσα ἄνω τῶν 3 gr⁰/₀, 4 ἔτη ἐνωρίτερον (εἰκ. 2).

Ἡ σήμερον θεωρουμένη ὡς «φυσιολογική» τιμὴ τῶν 2,50 ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν μέσον ὄρον τῆς ἡλικίας ἐμφανίσεως τῆς νόσου. Ὁ ἔχων ἐπομένως χοληστερίνην ὀροῦ εἰς τὰ «φυσιολογικά» ἐπίπεδα τῶν 2,50 σημαίνει, ὅτι τηρουμένων ἴσων τῶν ἄλλων παραγόντων, θὰ συγκαταλεγῆ εἰς τὴν ομάδα τῶν ἐμφανιζόντων τὴν νόσον εἰς ἡλικίαν ἴσην πρὸς τὸν μέσον ὄρον τῶν ἡλικιῶν ὄλων τῶν νοσοῦντων. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἡ τιμὴ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ φυσιολογική ἀλλὰ διὰ θεραπευτικὸν ἐπιπλοῦσιν τῆς ἡλικίας ἐκδηλώσεως στεφανιαίας νόσου θὰ ἔδει νὰ διετήρει τὴν χοληστερίνην εἰς τιμὰς ἐγγύτερον τῶν 2 gr⁰/₀.

Ἡ τοιαύτη προσπάθεια ποσοτικῆς ἐκτιμήσεως τῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς συναρτήσῃ τοῦ χρόνου εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ συναντήσῃ πολλὰς δυσκολίας, ὡς λ.χ. τὴν ἀνάγκην πολυπαραμετρικῆς θεωρήσεως τοῦ προβλήματος, τὴν ὑπαρξίν παραγόντων ἀποκλειόντων τὴν νόσον ἢ μὴ δυναμένων ν' ἀντιμετωπισθῶν, τὴν ὑπαρξίν ἰσχυροτέρας δράσεως παραγόντων ἔναντι ἄλλων ἀσθενεστερας τοιαύτης κλπ. Τὸ σημεῖον ὅμως τομῆς τοῦ ἄξονος τῆς τετμημένης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου αἱ τιμαὶ τοῦ παράγοντος, ὑπὸ τῆς καμπύλης συσχετίσεως τούτων πρὸς τὴν διαφορὰν νοσολογικῆς καὶ ἡμερολογιακῆς ἡλικίας, δίδει ἴσως ἀκριβεστέραν εἰκόνα τῆς σημασίας του, ὡς πρὸς τὸ στοιχεῖον τῆς χρονικῆς ἐμφανίσεως τῆς νόσου, ἀφ' ὅτι αἱ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν «ὑγιᾶ» (ἢ λανθανόντως νοσοῦντα) πληθυσμὸν παραβαλλόμεναι «φυσιολογικαὶ τιμαί».

Ἡ δυνατότης συσχετίσεως θεραπευτικῶν μέτρων πρὸς τὴν χρονικὴν διάρκειαν, ὅχι μόνον χρονίων νοσημάτων, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἀλλὰ ἐνδεχομένως καὶ ὀξέων εἶναι προφανοῦς σημασίας.

Οὕτω ἡ σύγχρονος θεραπευτικὴ σκέψις εἶναι σκόπιμον ἀλλὰ καὶ ἐφικτὸν νὰ διαμορφωθῆ ἰδίως ὡς πρὸς τὰς νόσους φθορᾶς ἐν στενοτέρῳ συναρτήσῃ πρὸς τὸ χρονικὸν στοιχεῖον τῆς νόσου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ οὐσιῶδες ἀλλ' ἀνεπαρκῶς μελετηθὲν χαρακτηριστικὸν της.

Ἡ παλαιόθεν μυκτηριζομένη ἀντίληψις, περὶ τῆς σημασιολογικῆς διαφορᾶς τῆς ἡμερολογιακῆς ἡλικίας ἀπὸ τῆς «ιατρικῆς» ἡλικίας ἐνὸς ἀτόμου, εἶναι δυνατόν, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς σχετικότητος τοῦ χρόνου, νὰ καταστῆ βᾶσις σκέψεως καὶ ἐρευνητικῆς μεθοδολογίας διὰ τὴν Ἰατρικὴν τοῦ μέλλοντος.

S U M M A R Y

The time element in the appearance and development of a disease is discussed in relation to the chronological age of the individual.

On a group of 400 cases of acute myocardial infarction the age distribution was compared to the values of coronary heart disease risk factors.

A wide distribution was found around the mean age of 57,5 years and the cholesterol values curve was crossing the mean age point at 2,50 gr %.

It is suggested that the effect of the treatment or prevention procedures can be quantitated in relation to the changes in time of appearance and development of disease -events.